

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Historii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2014/2015**

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: szkolny

Data: 18 listopada 2014 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 13 stron (zadania 1-19).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Zadania np. z luką, na dobieranie, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **51**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

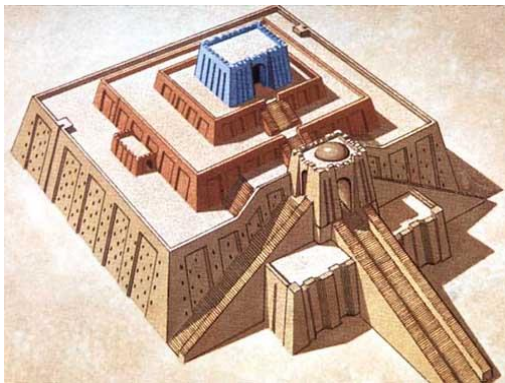
Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	4	4	2	3	2	1	2	4	6	3	2	4	4	6	1	3	4	1	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																				

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -
4. Członek -

Zadanie 1. (4 p.)

Zamieszczone ilustracje przedstawiają starożytne budowle. Wpisz w wy kropkowanych miejscach nazwy cywilizacji, z których pochodzą (np. cywilizacja egipska lub starożytny Egipt).

A.

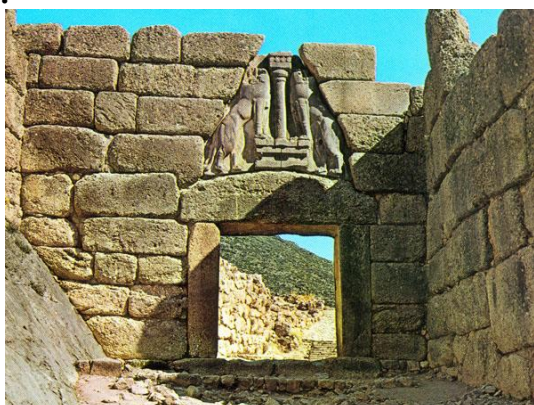
www.crystalinks.com (dostęp: 10. 09. 2014).

.....

B.

www.zbawienie.com (dostęp: 10.09.2014).

.....

C.

al-secco.blog.pl (dostęp: 10.09.2014).

.....

D.

cudaswiata.pl (dostęp: 10.09.2014).

.....

Zadanie 2. (4 p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Podboje Aleksandra Macedońskiego	
B.	Reformy Klejstenesa	
C.	Bitwa pod Maratonem	
D.	Wojna peloponeska	

Zadanie 3. (4 p.)

Oceń, czy podane informacje są prawdziwe czy fałszywe, wpisując w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Australopitek zamieszkiwał środkowo-wschodnią Afrykę około 4 miliony lat temu.	
B.	W IV tysiącleciu p.n.e. na Bliskim Wschodzie doszło do przełomu w dziejach ludzkości, który nazywamy rewolucją neolityczną.	
C.	Przed wprowadzeniem Kodeksu Hammurabiego w Babilonii rodzaj kary zależał od lokalnych zwyczajów.	
D.	Cesarz rzymski Teodozjusz Wielki wprowadził system władzy zwany pryncypatem.	

Zadanie 4. (2 p.)

Na podstawie fotografii przedstawiającej scenę mitologiczną uwiecznioną na wazie wykonaj polecenia.

www.etwinning.gr/projects/elia/muthoi.htm.
(dostęp: 10.09.2014).

A. Wybierz właściwy tytuł sceny mitologicznej przedstawionej na wazie.

1. Dionizos ofiarowuje Atenom gałązkę winnej latorośli.
2. Atena ofiarowuje Atenom gałązkę oliwną.
3. Pytia przepowiada Sparcie wojnę z Persami.
4. Afrodyta ofiarowuje kobietom spartańskim dar piękności.

B. Jaki był gospodarczy aspekt przedstawionej sceny?

.....

Zadanie 5. (3 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego oraz mapy wykonaj polecenia:

Ale potem przez siedem lat nie padał deszcz na Terze; w ciągu nich uschły wszystkie drzewa na wyspie prócz jednego. Gdy zatem Terejczycy pytali wyroczni, co począć, doradziła im Pytia założenie kolonii w Libii. (...) Powzięli więc uchwałę mieszkańcy Tery, żeby z każdej dwójki braci wysłać tam jednego, wybranego losem, a nadto ojców rodzin ze wszystkich gmin, których było siedem; ich królem i wodzem miał być Battos. Tak wyprawili dwa pięćdziesięciowiosłowce na Plateę. (...) ponieważ jednak nie wiedzieli, co mają dalej robić, powrócili na Terę. Lecz Terejczycy zarzucili pociskami zbliżających się do brzegu i nie pozwalali im wylądować, tylko kazali odpłynąć z powrotem. Zmuszeni więc odjechali na okrętach i osiedlili się na wyspie.

Herodot, *Dzieje*, tłum. S. Hamer, Warszawa 1954, s. 328 – 331.

[Na podstawie:] T. Maresz, K.J uszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 43.

A. Jakim terminem określamy proces opisany w tekście źródłowym oraz przedstawiony na mapie?

.....

B. Podaj dwie, opisane w tekście, przyczyny powyższego procesu:

-

-

Zadanie 6. (2 p.)

Poniższa tabela zawiera opisy kompetencji instytucji jednego ze starożytnych państw. Na ich podstawie wpisz w odpowiednich rubrykach nazwy opisanych instytucji.

	Opis kompetencji	Nazwa instytucji
A.	„(...) ma on przede wszystkim władzę nad skarbem publicznym; mianowicie zarządza wszystkimi dochodami i tak samo wydatkami. Nie mogą bowiem kwesorowie na poszczególne potrzeby żadnego czynić wydatku bez jego uchwał (...), jeżeli do kogoś poza Italią należy posłać poselstwo bądź w celu załagodzenia sporów (...), bądź dla przyjęcia ludu w poddaństwo, bądź wreszcie dla wypowiedzenia, tenże (...) ma o to staranie.”	
B.	„Albowiem jedynie lud w państwie rozstrzyga o nagrodzie i karze (...). Dalej lud rozdaje urzędy między godnych ludzi, co jest w wolnym państwie najpiękniejszą nagrodą za cnotę. Ma on także prawo zatwierdzania ustaw; a co jest najważniejsze – postanawia o pokoju i wojnie. A gdy chodzi o zawarcie sojuszu, zakończenie wojny i układy, lud jest tym, który to wszystko ustala i ratyfikuje, albo też unieważnia.”	

[Na podstawie:] Polibiusz, *Dzieje*,

[w:] T. Maresz, K. Juszczuk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 67.

Zadanie 7. (1 p.)

Na podstawie materiału źródłowego napisz o jakiej grupie społecznej opowiada tekst.

Obchodzono (...) się z nimi bezlitośnie, piętnując rozpalonym żelazem ciała ludzi, którzy w ojczyźnie swej urodzili się jako wolni, a dopiero później zakosztowali utraty wolności (...). Jednych wysyłał gromadnie w kajdanach na roboty, innych zatrudniał jako pastuchów, ale nie dawał im odzieży ani pożywienia pod dostatkiem.

Diodor, *Biblioteka historyczna*,

[w:] T. Maresz, K. Juszczuk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 72.

.....

Zadanie 8. (2 p.)

Poniższa tabela zawiera opisy słynnych postaci starożytności. Na ich podstawie wpisz w odpowiednie rubryki tabeli imię i przydomek rozpoznanej osoby.

	Opis postaci	Imię i Przydomek
A.	„(...) od niego też poczyną się zupełna monarchia (...). Aby zaś się zdawało, że posiada tę pełnię władzy nie skutkiem przemocy, ale na podstawie praw, przejął na siebie wraz z tytułami wszystkie urzędy, które za czasów władztwa za tegoż zgodą wielkie miały znaczenie z wyjątkiem tytułu dyktatora.”	
B.	„(...) Stąd pomaszerował do kraju Partów. Tu korzystając ze spokoju, po raz pierwszy wdział na siebie strój obcokrajowców. I nie wiadomo, czy chciał tylko przystosować się do miejscowych obyczajów, zdając sobie sprawę, jak wielki wpływ na przychylne dla niego nastroje wśród ogółu ludności ma równość obyczajów i zewnętrznych form życia, czy też próbował w ten sposób wprowadzić (...) zwyczaj padania przed królem na kolana, przyzwyczajając ich z wolna do zmiany etykiety dworskiej.”	

Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*

Kasjusz Dion, *Historia rzymska*

[Na podstawie:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 50-51, 68.

Zadanie 9. (4 p.)

(...) wiek XIII to (...) okres ożywienia szkół (...) w Europie łacińskiej

[w:] F. Kuryk., *Nauk przemożnych perła, Dzieje narodu i państwa polskiego*, Kraków 1986, s. 17-23.

Na podstawie przeczytanej lektury wymień cztery rodzaje szkół, które intensywnie rozwijały się w XIII w.

A.

B.

C.

D.

Zadanie 10. (6 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego uzupełnij tabelkę przedstawiającą różnice pomiędzy typem bolońskim a typem paryskim średniowiecznych uniwersytetów w trzech zakresach: władzy rektorskiej, nauczanych przedmiotów i tradycji, do których nawiązywały średniowieczne europejskie uczelnie.

Poniżej przykład odnoszący się do opłat za studia:

Różnice w zakresie	Typ boloński	Typ paryski
Podstawa utrzymania profesorów	Opłaty studentów	Majątki kościelne

Sława najstarszej uczelni wyższej w Europie przypadła uniwersytetowi w Bolonii. Początki i ogromny rozgłos zawdzięczał wygłaszanym zrazu samorzutnie, a później w sposób zorganizowany wykładom prawa rzymskiego, przez jego znakomitych znawców i komentatorów. (...) Na czele każdego uniwersytetu średniowiecznego, tak jak i w czasie późniejszych oraz w dobie współczesnej, stał rektor wybierany sposobem bolońskim spośród studentów czy też wzorem paryskim spośród profesorów. Początkowo nie było wydziałów i o kierunku oraz zakresie studiów decydował wybór przez studenta odpowiednio przygotowanego profesora. (...) Już ok. 1260 r. wydział teologiczny wydzielił się w Paryżu z atrium, niewiele później odeszli od „artystów” medycy i prawnicy, gdyż w 1277 r. zostały tu poświęcone cztery odrębne wydziały: teologiczny, prawny, medyczny i filozoficzny czyli atrium. (...) Uniwersytet paryski powstał, podobnie, jak boloński, w wyniku pewnej ewolucji. Trudno więc ustalić jego narodziny, pewne jest jedynie, że istniał w XII stuleciu. (...) Wyrósł z paryskich szkół katedralnych i klasztornych, w których tliło się życie naukowe od czasów reformy karolińskiej.

[w:] F. Kiryk, *Nauk przemożnych perła, Dzieje narodu i państwa polskiego*, Kraków 1986, s. 31-32, 49-50.

	Różnice w zakresie:	Typ boloński	Typ paryski
A.	Tradycji, do których nawiązuje uczelnia		
B.	Dominującego kierunku studiów		
C.	Wyboru rektora		

Zadanie 11. (3 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i przeczytanej lektury odpowiedz na poniższe pytania.

Zaprosiwszy na studia do Krakowa wszystkich chętnych z kraju i zagranicy zajął się król dalej organizacją uczelni i zakresem uprawianych w niej nauk, następnie przywilejami studentów (...). Stwierdził, że w studium generale będą funkcjonowały wydziały: prawa (5 katedr prawa rzymskiego, 3 kanonicznego), medycyny (2 katedry) i umiejętności (sztuk) wyzwolonych (1 katedra). (...)

Poczucie sukcesu umniejszał jednak poważnie fakt odmowy przez uczzonego papieża (...) [nadania tegoż]¹ wydziału.

W 1396 r., a może nawet wcześniej, podjęto starania w kurii papieskiej w Rzymie o zgodę na otwarcie w uniwersytecie krakowskim [tegoż]¹ wydziału. Zaangażowała się w nie osobiście królowa (...), jednak uniwersytet musiał czekać do 1400 r., kiedy nastąpiło nie tak odnowienie, jak zasadnicza reforma reaktywowanej przed dziesięciu laty, ale funkcjonującej z trudem, uczelni.

¹ dopisek autora testu

[w:] F. Kiryk, *Nauk przemożnych perła, Dzieje narodu i państwa polskiego*, Kraków 1986, s. 57-59.

A. Wymień trzy wydziały, które funkcjonowały na nowo założonej uczelni.

.....
.....
.....

B. Jakiego wydziału nie było na Akademii Krakowskiej w 1364 r.?

.....

C. Dzięki komu pierwsza polska uczelnia otrzymała nadanie wydziału, który podniósł jej rangę do uniwersytetu?

.....

Zadanie 12. (2 p.)

Wśród podanych w tabeli wydarzeń wskaż chronologicznie pierwsze i ostatnie. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – obok ostatniego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Koronacja Ottona II na cesarza	
B.	Ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny	
C.	Traktat w Verdun	
D.	Powstanie Państwa Wielkomorawskiego	

Zadanie 13. (4 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenia.

7. *Jedynie jemu samemu wolno, stosownie do wymagań czasu, nowe prawa wydawać, nowe gminy zakładać (...).*

8. *On sam może używać insygniów cesarskich.*

12. *Jemu wolno władcami rozporządzać (a więc i papieży z tronów składać).*

14. *W całym kościele wolno mu duchownych mianować, gdzieżby chciał.*

Grzegorz VII, *Dictatus papae*,
[w:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*,
Toruń 2004, s. 89.

Ja Henryk, z Bożej łaski cesarz rzymski Augustusa, dla miłości Boga i Świętego Rzymskiego kościoła oraz pana papieża Kaliksta i dla zbawienia duszy mojej, odstępuję Bogu, świętym apostołom Pańskim Piotrowi i Pawłowi i świętemu Kościołowi katolickiemu wszelką inwestyturę za pomocą pierścienia i pastorału (...)

Konkordat wormacki, Akt cesarski
[w:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*,
Toruń 2004, s. 90.

A. Jaka nazwa została przyjęta w historiografii na określenie procesu historycznego, który charakteryzują powyższe źródła?

.....

B. W jaki sposób do ówczesnych wydarzeń nawiązuje współczesne powiedzenie: *pójść do Canossy*? Pamiętaj, aby w Twoim wyjaśnieniu znalazło się odwołanie do czasu (podaj rok) i dwóch postaci, związanych z przytoczonym powiedzeniem (podaj nazwę sprawowanej przez te postaci godności oraz ich imiona).

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (4 p.)

Uzupełnij tabelę, w której przedstawiono ważne wydarzenia w stosunkach polsko-niemieckich w średniowieczu. Wpisz daty podanych wydarzeń oraz władców Polski (imię i przydomek), za których panowania miały miejsce przedstawione wydarzenia.

	Wydarzenie	Rok	Władca Polski – imię i przydomek
A.	Bitwa pod Cedynią		
B.	Zjazd w Gnieźnie		
C.	Obrona Głogowa		
D.	Pokój w Krzyszkowie		

Zadanie 15. (6 p.)

Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując miejsce nadania przywileju, króla, który go nadał i rok nadania.

	Treść przywileju	Miejsce	Król – imię i przydomek	Rok
A.	Nietykalność osobista i majątkowa szlachty (<i>Neminem captivabimus nisi iure victum</i> - "nikogo nie będziemy więzić bez wyroku sądowego"); tylko szlachcic mógł zostać dostojnikiem kościelnym			
B.	Potwierdzenie dotychczasowych praw dla szlachty; król nie mógł wydać nowych praw, nakładać nowego podatku i zwoływać pospolitego ruszenia bez zgody sejmików ziemskich; przywilej stał się podstawą polskiego parlamentaryzmu			

Zadanie 16. (1 p.)

Jaki styl architektoniczny reprezentuje poniższa budowla?

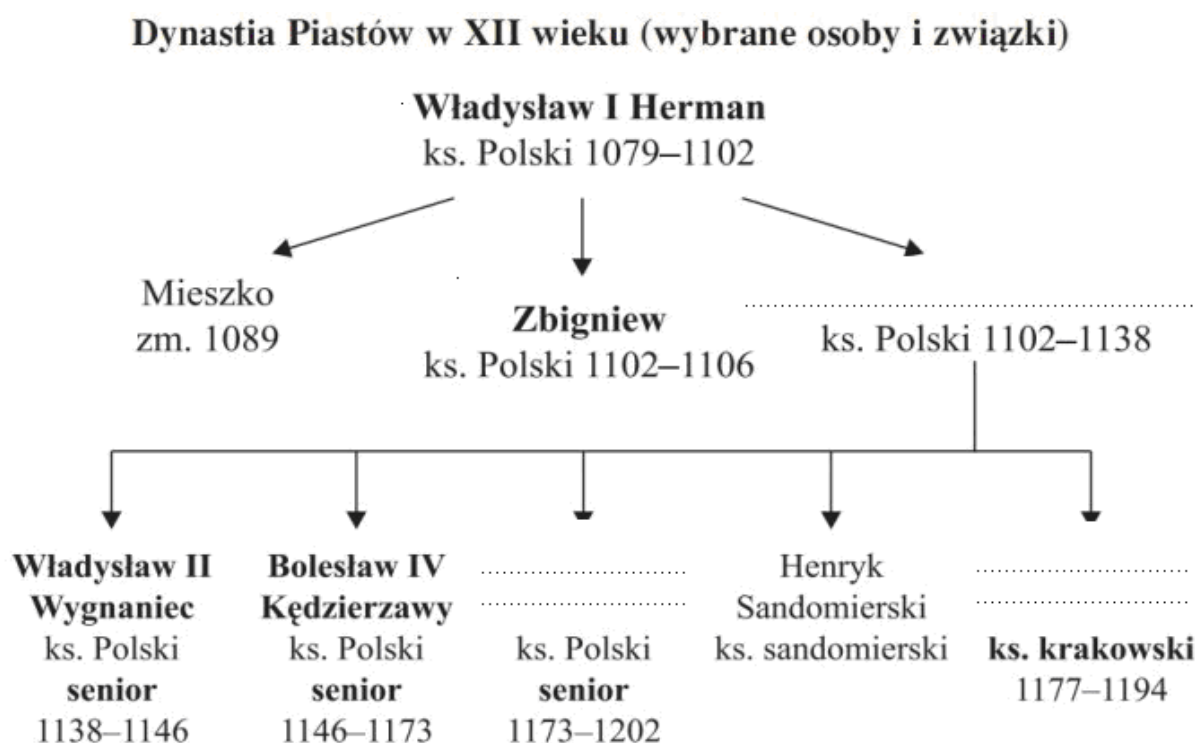

[Na podstawie:] T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 132.
<http://upload.wikimedia.org> (dostęp: 10.09.2014).

.....

Zadanie 17 (3 p.)

Uzupełnij poniższe drzewo genealogiczne, wpisując w wy kropkowane miejsca imiona i przydomki członków dynastii Piastów.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 143.

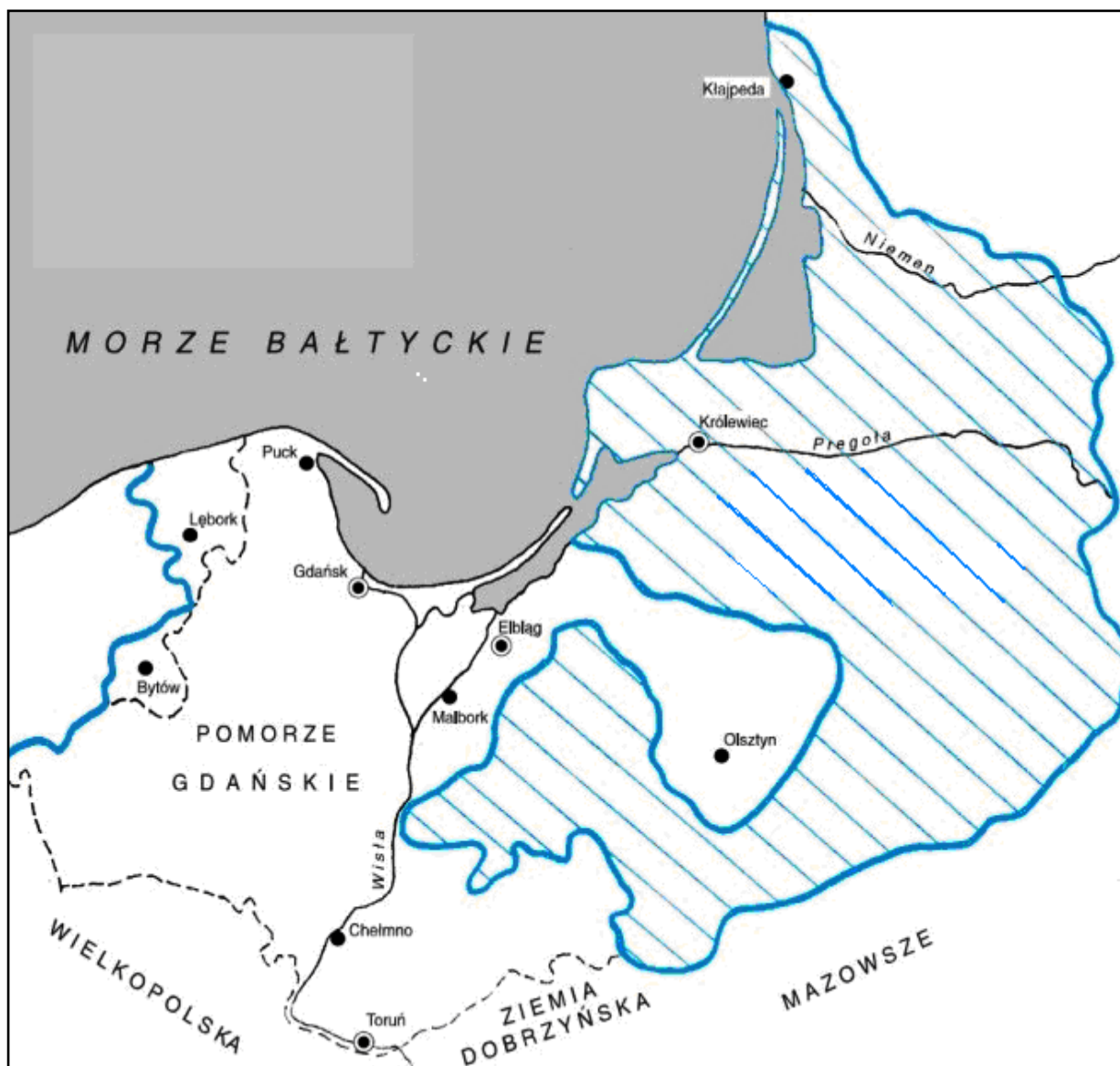
Zadanie 18. (4 p.)

Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując miejsce i rok podpisania warunków unii.

	Opis unii	Miejsce	Rok
A.	(...) podpisano układ pomiędzy Wielkim Księstwem Litewskim a Królestwem Polskim. Układ przewidywał małżeństwo wielkiego księcia litewskiego z królową Polski w zamian za przejście Litwy na katolicyzm, przyłączenie jej do Polski i odzyskanie przez księcia litewskiego utraconych ziem koronnych (Pomorza znajdującego się w rękach krzyżackich).		
B.	Potwierdziła wolę obydwu narodów dalszego zacieśniania wzajemnych stosunków przy zachowaniu odrębności państwa litewskiego. Bojarzy zobowiązali się powołać po śmierci obecnego wielkiego księcia nowego w porozumieniu z Polską, panowie polscy godzili się na wybór króla polskiego w porozumieniu z Litwą. Postanowiono także zwoływać wspólne sejmy (...). Przyjęto do rodów herbowych 47 rodów bojarskich wyznania rzymskokatolickiego.		

Zadanie 19. (1 p.)

Podaj tytuł poniższej mapy. Pamiętaj o zawarciu w tytule określenia czasu i przestrzeni.

<http://historia.opracowania.pl,> (dostęp: 10.09.2014).

.....

.....